

Jaarverslag 2023

Inhoudopgave	
Inleiding	2
Bestaanszekerheid	2
Beleidsdagen	3
Ervaringsdeskundigheid	3
Ronde Tafels Participatiewet	3
Sociaal en Cultureel Planbureau	4
Klassenverschillen	5
Mars tegen Dakloosheid	5
Kinderalliantie	5
Klimaat	6
<i>Internationaal</i>	
EXCO	6
EU ISG	7
COMM'ON	7
PeP conferentie 2023	8
European Youth Event	8
Poverty Watch	8
WorkYP	9
Conferenties	9
Peoples Summit Portugal	
Ministerie Sociale Zaken en werkgelegenheid Duitsland (BMas)	
Belasting Symposium Europees Parlement en Europese Commissie	
Studiereis Letland (Erasmus programma)	10
Conclusie	11

Inleiding

Alhoewel we de pandemie officieel achter ons laten, steekt hij soms toch weer even de kop op. Het lijkt wel alsof we schrikachtig geworden zijn. Een verkoudheid, zoals die bij de winter hoort of de jaarlijks terugkerende griepgolf zorgen er voor dat mensen meteen aan corona denken. Wat ontbreekt of wat minder dan normaal aanwezig is, is de hoop voor een goede toekomst. Nederland is nog negatiever geworden. Wat om ons heen gebeurt, de wijze waarop op social media mensen aangevallen en afgemaakt worden, past eigenlijk niet bij een land dat zichzelf tolerant acht. Later in het jaar zal de uitslag van de verkiezingen deze stemmingswisseling sterk onderstrepen. Waar ligt dat aan? Is het een opeenstapeling van problemen? Zijn het de te hoog ingezette verwachtingen? Dat zou te begrijpen zijn wanneer het die groep betreft, die altijd het hardst getroffen wordt, namelijk de lage inkomens en de werkende armen. Gek genoeg is het echter iets dat door de hele bevolking speelt. Ook de hogere inkomens of misschien wel juist de betere inkomens lijken de weg kwijt en het fatsoen aan de kant gezet te hebben. Dat weerspiegelt zich in het weggedrag en in het feit dat de solidariteit heel ver te zoeken is. Is dit de erfenis van zo'n twaalf jaar neoliberal beleid? Een beleid waarbij het wantrouwen jegens de burger is toegenomen? Of is het de nieuwe tijdgeest die door de westerse wereld waait? Het is een mengeling van zaken die ons werk niet eenvoudiger maakt. Maar ondanks die gure tegenwind, zien we zo hier en daar lichtpunten. Het feit dat de regering besluit om per 1 januari 2023 het minimumloon, de uitkeringen en de AOW fors te verhogen om de enorme inflatie het hoofd te bieden is er een van. Een ander is de stap die de minister van Armoede maakt door de Participatiewet op de schop te nemen en aan de slag te gaan met een veranderproces, waarbij minder vanuit wantrouwen, maar veel meer vanuit vertrouwen naar de burger gekeken en gereageerd zal worden. Geen makkelijke opgave, maar wij zijn verheugd over deze beleidsverandering en nemen graag deel aan het proces, waarvoor het ministerie ons uitnodigt. Een derde lichtpunt is het feit dat de Europese Commissie een directive voor de invoering van een wettelijk minimumloon in alle lidstaten van de Europese Unie invoert. Een directive is een Europese wet, waaraan de lidstaten moeten voldoen. Het zou vreemd zijn deze wet te negeren, aangezien de lidstaten besloten hebben dat het ingevoerd moet worden. Dus, met de vinger naar 'Brussel' wijzen, heeft geen pas. Een dergelijke directive komt tot stand na overleg en goedkeuring van het Europees Parlement en de Raad van ministers. Voor ons land lijkt een dergelijke wet geen probleem te zijn, aangezien wij al sinds 1970 (!) een wettelijk minimumloon hebben. Feit is echter dat dit minimumloon de afgelopen decennia op achterstand gezet is wat de loonontwikkeling betreft. Er is dus een inhaalslag te maken, die de regering in stappen gepland had. De inflatieboost en het feit dat het kabinet valt, zorgen er voor dat dit achterop raakt. De Tweede Kamer besluit dat een extra verhoging van, uiteindelijk, 1,2% moet worden doorgevoerd. De regering stelt dat niet meer op de korte termijn te kunnen realiseren en schuift de verhoging naar juli 2024. In de praktijk dus naar een nieuwe regering.

Bestaanszekerheid

Tijdens de verkiezingscampagne in oktober en november is Bestaanszekerheid het of in ieder geval een van de hoofdthema's. Zowat iedere partij vindt er iets over en algemeen kan men stellen dat men het er over eens is dat de lage inkomens niet meer rond

kunnen komen, met alle gevolgen van dien voor deze burgers. Wat wij ons afvragen is hoe men dit zo belangrijke onderwerp in een coalitieverdrag gaat opnemen. Om daarbij te ondersteunen, maar ook om een aantal kwesties duidelijk te benoemen, maken we, samen met een aantal organisaties, een stuk over Bestaanszekerheid dat aan de formateur zal worden gezonden. Dat zal pas in 2024 het geval kunnen zijn, gezien de verrassende ontwikkelingen die deze verkiezingen laten zien.

Omdat wij onze democratie belangrijk vinden, zijn we actief tijdens de verkiezingscampagne en roepen we dagelijks de mensen op om vooral te gaan stemmen, om iemand uit te nodigen mee te gaan stemmen en om op democratische partijen te stemmen. En om vooral op kandidaten te stemmen die bereid zijn de bestaande armoede en uitsluiting aan te pakken als ze gekozen worden. We sturen de besturen van democratische partijen voorafgaand aan de verkiezingen een brief met voorstellen. [Microsoft Word - Voorstellen aan politieke partijen betreffende de aanpak van armoede en uitsluiting voor de regeerperiode na de verkiezingen van november 2023 \(eapned.nl\)](#)

Beleidsdagen

We organiseren dit jaar twee keer Beleidsdagen. Naast de 'normale' 2daagse die we ieder jaar organiseren voor ons team om over de lopende zaken te spreken en om vooruit te kijken, komen we ook een tweede keer bijeen voor een 2daagse. Hier staan een aantal belangrijke onderwerpen op de agenda, zoals de wisseling van posities in EXCO, EU ISG en PeP coördinatie. Naast hét thema van de tweede helft van 2023, de Bestaanszekerheid. En, uiteraard, de verkiezingen die voor de deur staan, zowel nationaal als in 2024 voor het Europees Parlement.

Ervaringsdeskundigheid

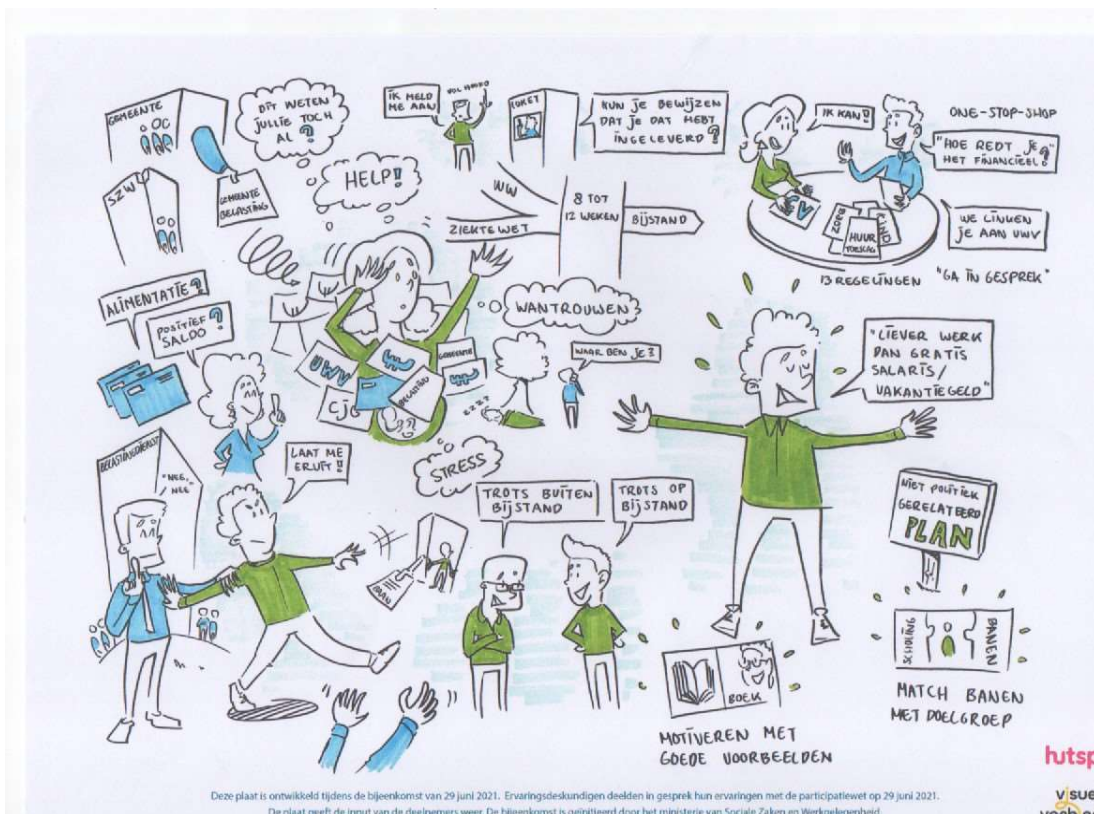
Onze samenwerking met het Expertisecentrum Sterk uit Armoede wordt in 2023 versterkt en uitgebouwd. Niet alleen nemen de ervaringswerkers van Sterk uit Armoede deel aan de Ronde Tafels Participatiewet, ook komen een van hen ons team versterken. Daarnaast spreekt een eveneens nieuw lid van ons team tijdens de Working Yet Poor slotconferentie. Zij wordt eind van het jaar de tweede afgevaardigde naar de COMM'ON groep. De andere nieuweling blijkt geïnteresseerd en geïnformeerd inzake de samenhang tussen klimaatmaatregelen c.q. veranderprocessen naar duurzame energie en duurzaam produceren en neemt de plaats in van onze vertegenwoordigster binnen de EU ISG, die doorschuift naar de EXCO. Twee duidelijke versterkingen. Een mooie ontwikkeling die nog eens duidelijk blijkt bij de ontwikkeling van ons project Actieleren dat we in 2024 bij het ministerie van SZW zullen indienen. Het EAPN NL team groeit verder, zeker ook waar het de ervaringsdeskundigheid op het gebied van armoede en sociale uitsluiting betreft.

SZW Ronde Tafel

De activiteiten die er toe moeten voeren dat de Participatiewet minder vanuit wantrouwen wordt uitgevoerd en meer aansluit op wat daadwerkelijk nodig is, worden ook dit jaar centraal gesteld. Op verzoek van het ministerie van SZW organiseren we twee Ronde Tafels, waaraan naast 15 ervaringsdeskundigen ook ambtenaren van het ministerie en, op ons verzoek, een onderzoeker van het Sociaal en Cultureel Planbureau

(SCP) deelnemen. Het zijn twee intensieve bijeenkomsten waar heel wat over tafel gaat. Alles gericht op verbetering van de uitvoering, waarbij ook naar de rol van de klantmanagers gekeken wordt en voorstellen gedaan worden om de wet aan te passen. Een van onze conclusies is dat de klantmanager meer ruimte en meer tijd moet krijgen voor hun gesprek met de cliënt en om op de bestaande regelingen te wijzen.

Tijdens de behandeling van de Participatiewet in de Tweede Kamer wordt heel duidelijk dat een aantal partijen veel van de renovatie verwachten. Sommige leden van de Vaste Commissie SZW vragen heel uitdrukkelijk ervaringsdeskundigen bij de processen te betrekken. Na afloop zijn we in gesprek gegaan en hebben laten weten bij welke stappen wij betrokken zijn. We spreken de hoop uit dat ook na verkiezingen in november de rol van de ervaringsdeskundigen benoemd wordt door de Commissie. Een van de grote vragen die eind 2023 speelt, is of er ook in de nieuwe regering een minister voor Armoede zal worden benoemd en zo ja, of deze bewindspersoon het ingezette beleid van mevrouw Schouten zal blijven volgen. [Microsoft Word - De menselijke maat in de Participatiewet \(eapned.nl\)](#)

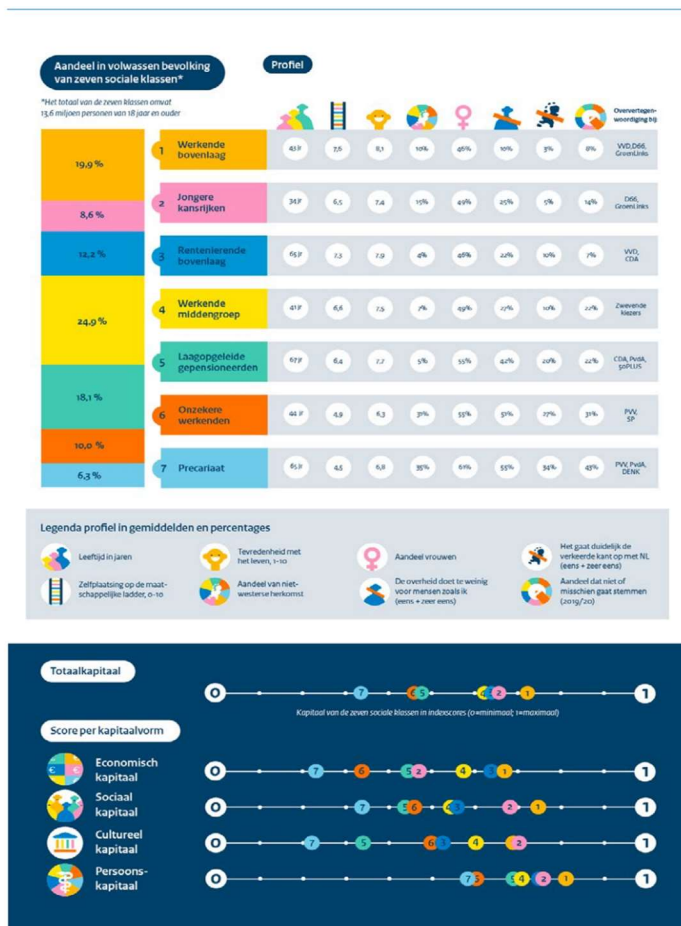
SCP

We worden door onderzoekers van het Sociaal en Cultureel Planbureau uitgenodigd voor een gesprek. Naast onze coördinator gaat een van de jongeren mee. Zij wordt begeleid om in de loop van 2023 de coördinatie van de PeP conferentie over te nemen van de voorzitter. Tijdens het gesprek nodigen de onderzoekers ons uit om deel te nemen aan hun project waarbij ze kijken naar de kansen op beleidsbeïnvloeding door organisaties vanuit de mensen zelf, zoals EAPN NL. Uiteraard nemen we graag deel.

Dat betekent ook dat we vanaf dat moment de onderzoekers uitnodigen voor bijeenkomsten die we organiseren, zodat ze zelf een beeld kunnen vormen wat we doen, met wie we samenwerken, hoe we zaken aanpakken en waar we vooral nadruk op leggen bij gesprekken.

Klassenverschillen

Het Sociaal en Cultureel Planbureau publiceert in maart het rapport “Eigentijdse ongelijkheid, De postindustriële klassenstructuur op basis van vier typen kapitaal. Verschil in Nederland 2023”. In dit rapport heeft men Nederland in 7 klassen ingedeeld en in een klap kun je zien wie niet terug in de boot kan klimmen of daarbij geholpen wordt. Een triest, maar heel overzichtelijk, schema dat aantoont dat er nodig en snel reparatie nodig is. We nemen dit rapport en dit schema mee in de Armoede monitor 2023 die we maken en die, zoals ieder jaar verspreid wordt, vertaald wordt en naar ons Europees deel van het netwerk gezonden wordt. Daar zal het Europees overzicht verschijnen, waarin de grote tweedeling binnen de lidstaten van de EU te zien zal zijn.

Mars tegen Dakloosheid

Een vertegenwoordiger van EAPN NL neemt op de Dag van de Dakloosheid, 10 oktober, deel aan de Mars tegen Dakloosheid, die het Straatconsulaat in den Haag organiseert. Er is een flinke opkomst en er wordt tijdens de tocht door het centrum van

de stad heel wat los gemaakt, evenals bij de slotmanifestatie achter het stadhuis. Mooie manier om heel duidelijk aandacht te vragen voor een groot maatschappelijk probleem.

Alliantie Kinderarmoede

EAPN NL is sinds dit jaar lid van de Alliantie Kinderarmoede. Misschien zijn we een ietwat vreemde eend in de bijt, aangezien wij van mening zijn dat er sprake is van armoede onder kinderen, omdat hun ouder of ouders te weinig verdienen, maar dat sluit niet uit dat we verheugd zijn over iedere stap die een kind uit de armoede haalt.

Klimaat

Omdat we 'energiearmoede' een vreemde term vinden die geen recht doet aan wat er werkelijk aan de hand is, werken we aan een nieuwe definitie. Er is namelijk absoluut gaan armoede aan energie, maar er zijn wel steeds meer mensen die door een gebrek aan financiële middelen niet genoeg energie in kunnen kopen om op een verantwoorde wijze te stoken, zij het met gas of met elektriciteit. Onze definitie:

Energie ongelijkheid (armoede) ontstaat wanneer de kosten voor energie, die een huishouden moet opbrengen, zodanig hoog zijn, dat er na aftrek van de overige vaste lasten en de hoge energielasten onvoldoende financiële middelen resteren om op een sociaal verantwoorde wijze eten, kosten voor vervoer, communicatie en deelname aan de samenleving te kunnen bekostigen. Dit heeft én te maken met slecht geïsoleerde huisvesting én met te weinig financiële draagkracht door een te laag inkomen.

Een van onze mensen neemt deel aan een Europese conferentie over de gevolgen van de klimaatveranderingen voor mensen in armoede, waarvan een onderdeel plaats vindt in het Europees Parlement. Ze raakt hier in gesprek met een Europarlementariër van de PvdA, die geïnteresseerd is in onze kijk op deze veranderingsprocessen.

Internationaal

EXCO

De eerste bestuursvergadering van EAPN Europa vindt in Porto, Portugal, plaats, waar aansluitend de Peoples Summit wordt gehouden. Deze 'Armentop', georganiseerd door het Portugese ministerie van Sociale Zaken, in samenwerking met EAPN Portugal en EAPN Europa is druk bezocht en er komen heel wat opmerkingen, voorstellen en ideeën naar voren om de armoede aan te pakken en de armen een stem en een gezicht in het (beleids)proces te geven. Na een lange periode van video vergaderingen en dito conferenties is het heerlijk om weer in een omgeving te werken waar je elkaar in de ogen kunt kijken en met elkaar kunt overleggen. Dat geldt voor de EXCO vergadering, voor de vergadering van de EU ISG (Inclusion Strategy Group) als voor de conferentie.

In 2023 worden een paar hele lastige dossiers eindelijk afgehandeld en is de weg vrij om weer meer tijd aan veranderingsprocessen te besteden en om aan onze beleidstoekomst te werken. Een paper, geschreven door een groep vrienden/innen, onder onze leiding, binnen de EXCO over onderwerpen die wij van groot belang achten, kan hier een leidraad zijn. Een van de onderwerpen is de nog steeds voortdurende lobby om ook een directive voor de invoering van een wettelijk minimuminkomen te krijgen. Een lobby waar we het Europees Parlement als partner hebben. Tijdens een

conferentie in Berlijn, georganiseerd door het Duits ministerie van Sociale Zaken beantwoordt Commissaris Schmit de vraag van de vertegenwoordiger van EAPN NL over deze directive als volgt: “het is bekend dat ook het Europees Parlement hiervan voorstander is, maar er is momenteel geen meerderheid bij de lidstaten te vinden.” We blijven dus gewoon doorgaan met onze lobby voor een wettelijke geregelde bijstand en pensioen in alle EU lidstaten.

In september beëindigt onze afgevaardigde in de EXCO zijn deelname en draagt het stokje over aan onze nieuwe vertegenwoordigster. Zij werken vanaf nu als duo om een actieve deelname aan de EXCO te blijven houden.

ISG

De Inclusie Strategiegroep had ook in 2023 een drukke agenda. Dat ons werk loont, laat de Aanbeveling voor een Minimum Inkomen die de Europese Commissie bij de lidstaten neerlegt, goed zien. Al ons werk van de afgelopen jaren is in de aanbeveling, soms letterlijk, terug te vinden. Dat we onze lobby, samen met onze bondgenoten, voort moeten zetten, zodat de Aanbeveling door de lidstaten wordt uitgevoerd, behoeft geen betoog. Om die reden maakt de ISG ook een overzicht van de onderwerpen die we graag terug zien op de agenda van de nieuwe Commissie die in de tweede helft van 2024 haar werk zal starten. Zoals ieder jaar verschijnt ook in 2023 een overzicht van de nationale Armoedemonitoren waardoor er een goed overzicht ligt van de stand van zaken.

Samen met EAPN Portugal en het Portugees ministerie van Sociale Zaken organiseert de ISG de Peoples Summit in Porto die in maart plaatsvindt.

Binnen de ISG worden de Specifieke Aanbevelingen die de Commissie aan de lidstaten stuurt besproken en worden alternatieven opgesteld die met de Europese Commissie gedeeld worden. Een belangrijk onderdeel is onze aanbeveling voor een ander belastingsysteem.

COMM'ON

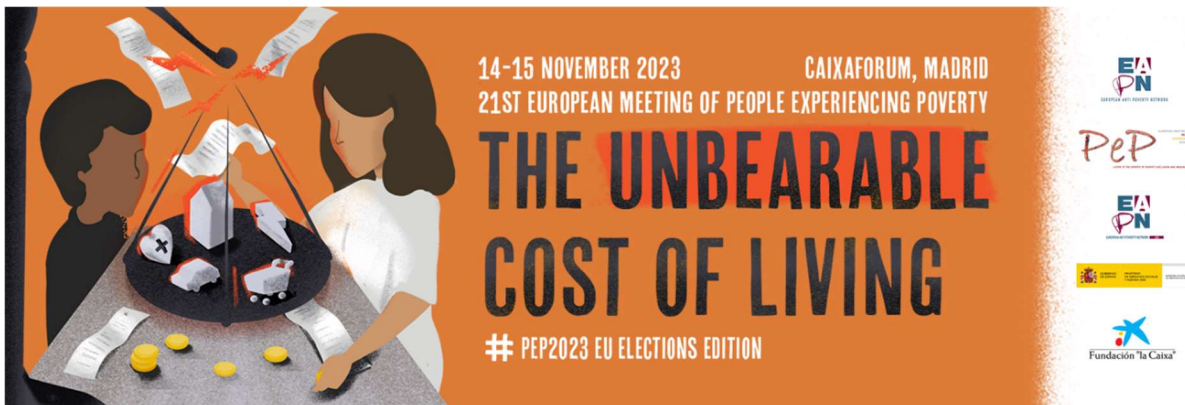
De werkgroep Communicatie & PR van EAPN Europa werkt een basisplan uit voor een campagne voor de Europese verkiezingen in 2024. Een van onze belangrijkste opgaven zien we in het motiveren van onze achterban(nen) binnen de nationale netwerken en de Europese organisaties om vooral te gaan stemmen. Daarnaast willen we jongeren aanmoedigen gebruik te maken van hun stemrecht. We richten ons in eerste instantie op onze eigen achterban, maar willen zeker de algemene opinie mee beïnvloeden om burgers op te roepen hun democratisch recht te benutten, waarbij we hen vragen op kandidaten te stemmen die de armoede en de uitsluiting aan willen pakken wanneer ze gekozen worden. Ook hebben we te maken met ziekte en met het feit dat de twee stafmedewerksters die de werkgroep ondersteunen in de loop van het jaar beiden naar een nieuwe baan vertrekken. In 2023 krijgt de werkgroep tevens een nieuwe samenstelling. Noordmacedonië en Griekenland nemen de plekken van Oostenrijk en Polen in. Ook EAPN NL wisselt. Een jongere neemt een van de twee plekken in de afvaardiging in. Helaas besluit ze aan het eind van het jaar deze taak neer te leggen.

21ste Europese conferentie van mensen die in armoede leven

De jaarlijkse Armentop ofwel de conferentie van mensen die in armoede leven, vindt dit jaar in Madrid plaats. Dit in verband met het Spaans voorzitterschap van de EU in de tweede helft van 2023. De conferentie wordt georganiseerd met ondersteuning van de Spaanse regering, de Europese Commissie en de La Caixa Foundation. Naast de coördinator nemen een vertegenwoordigster van de NoordAS Amsterdam en onze nieuwe Pep (People experiencing Poverty) coördinatrice deel. Zij is een van de jongeren die in 2021 deel nam aan het European Youth Event dat plaats vond in het Europees Parlement in Straatsburg. Vanaf 2024 zal zij de coördinatie overnemen. Tijdens de conferentie die als titel heeft “de ondraaglijke kosten van het dagelijks leven”, wordt met politici en beleidsmakers gediscussieerd over de gevolgen van de armoede en de uitsluiting waar miljoenen mensen mee te maken hebben. De uitkomsten worden door de Europese Commissie en dit jaar ook door de Spaanse regering meegenomen bij de bepaling van hun beleid. Tot onze vreugde zitten twee van onze afgevaardigden in het slotpanel als vertegenwoordigsters namens hun werkgroepen. Ons jaarlijks cadeau voor de delegaties wordt weer zeer op prijs gesteld. Een van de afgevaardigden van EAPN Italië, die dakloos is, reageert op de sleutelhanger met de opmerking: ‘Hier komt de sleutel van mijn nieuwe woning aan te hangen’. We spreken allen de hoop uit dat dat snel mag gebeuren.

European Youth Event

Overigens vindt ook dit jaar weer een European Youth Event (EYE) plaats in het Europees Parlement. We vragen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om een financiële ondersteuning. Helaas blijft een reactie uit, waardoor er geen delegatie van EAPN NL, van jongeren met armoede en uitsluitingservaring, deel heeft kunnen nemen.

Poverty Watch

Zoals gebruikelijk schrijven we ook dit jaar een Armoede Monitor waarin we de situatie in ons land belichten. Opvallende gebeurtenissen, zoals de indeling in klassen door het SCP, wat armoede met mensen doet, de veranderingen van de Participatiewet, Klimaatrechtvaardigheid vanuit de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid, de EU wet op het minimumloon en de energie ongelijkheid zijn onderwerpen. We kijken

hierbij niet alleen naar de stand van zaken, maar vooral naar wat ter discussie gesteld wordt en wat de voorstellen zijn. Dit jaar staat, ook door de verkiezingen, de bestaanszekerheid centraler dan ooit. Of dit ook de zo dringend noodzakelijke verbeteringen voor de lage inkomens brengt, zullen we in 2024 zien. Tot slot wijzen we op het werk van het SCP en het CBS dat in 2024 tot een nieuwe definitie voor armoede in Nederland moet leiden. [Microsoft Word - Poverty Watch 2023 \(eapnned.nl\)](#)

WorkYP

Het Working Yet Poor project wordt met een slotconferentie in Brussel afgesloten. Commissaris Smit onderstreept het belang van dergelijke projecten, die haarfijn tonen waar de schoen wringt en moedigt de universiteiten en organisaties betrokken bij WorkYP aan om verder te bouwen en een vervolgproject in te dienen. Of dit zal gebeuren, weten we niet. In een van de werkgroepen spreekt een ervaringsdeskundig vertegenwoordigster van EAPN NL over wat werk hebben en toch in armoede moeten leven, betekent. Na afloop krijgt ze heel wat complimenten en komen mensen haar bedanken voor haar inbreng. Wat ons betreft komt er een vervolgproject, maar dat moeten de betrokken universiteiten met elkaar en met EAPN Europa bespreken. We zullen zien. [Microsoft Word - Executive summary national report Netherlands revised \(eapnned.nl\)](#)

Conferenties

Peoples Summit Porto

In maart vindt in Porto de EXCO en EU ISG vergaderingen plaats, gevolgd door de 'Top van de Armen', die het ministerie van Sociale Zaken van Portugal organiseert. De twee EAPN NL aanwezigen nemen actief deel aan deze druk bezochte en belangrijke conferentie, waarvan de resultaten dienen om het beleid van het ministerie te helpen vorm geven.

Tax Symposium

Het EXCO lid van EAPN NL is voor EAPN Europa vertegenwoordiger in een wereldwijde groep organisaties die een lobby hebben opgezet om de Financiële Transactie Belasting in te voeren. Een kleine belasting op de bewegingen op de beurzen, waarbij alleen voor de pensioenfondsen geldt dat zij hiervan uitgesloten zijn. Deze vorm van belastingheffing bestaat al in verschillende landen en staat op de 'agenda' van de EU van 2026 en verder. Invoering levert wereldwijd tientallen miljarden per jaar op die

besteed kunnen worden aan zowel armoedebestrijding als investeringen in duurzame energie. Voor de EU geldt dat invoering, zoals de werkgroep dat graag wil, dus inclusief de derivaten, op jaarbasis bijna 60 miljard extra aan inkomsten betekent.

In oktober vindt in het Europees Parlement een groot Belastingssymposium plaats, georganiseerd door het Europees Parlement en de Europese Commissie samen, waar EAPN NL aan deelneemt. Een van de drijvende krachten hierachter is de Nederlandse Europarlementariër Paul Tang, de voorzitter van de speciale commissie voor belastingen/belastingontwijking. Tijdens het Symposium wordt duidelijk dat de discussie geopend is voor een herziening van de belastingwetgeving. Een van de eerste stappen, samen met de leden van de Organisatie voor Economische en Sociale Ontwikkeling (OESO), is de invoering van een vast minimumtarief van 15% winstbelasting voor multinationale bedrijven met een omzet van meer dan 750 miljoen per jaar. Dit zal per 1 januari 2024 gaan gelden in de OESO landen. Deze belasting moet betaald worden in het land waar de winst gemaakt wordt.

Wat opvalt, is dat er een overduidelijke meerderheid is om vermogen hoger te belasten.

Conferentie over prioriteiten en kansen voor een Sociaal Europa

Dit jaar neemt een vertegenwoordiger van EAPN NL deel aan een conferentie, georganiseerd door het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid van Duitsland. Daar worden uitdagingen en mogelijke prioriteiten voor het werk van de volgende Europese Commissie besproken, waarmee het Sociaal Europa verder kan worden versterkt. Op de vraag vanuit EAPN NL wanneer er een directive komt voor een wettelijk Minimuminkomen in alle lidstaten, antwoordt commissaris Schmit dat ook het Europees Parlement hier voorstander van is, maar dat de lidstaten dit niet willen.

Studereis Letland

In het kader van een Erasmusleerproject, waarbinnen een delegatie van EAPN Letland in 2022 projecten in Nederland bezocht, gaan nu twee personen van EAPN NL voor een studiereis naar Letland. We bezoeken een advocatencollectief, een landelijke organisatie voor gehandicapte kinderen en jongeren, een Inloophuis in Sigulda, waar op dat moment het 20-jarig bestaan gevierd wordt. Een van ons mag het woord voeren en wijst op het belang van een dergelijk project. In het gesprek met de burgemeester wordt duidelijk dat het Inloophuis door de gemeente Sigulda gewaardeerd en ondersteund wordt. Het gesprek dat de volgende dag met mensen van het ministerie zou plaatsvinden, wordt op het laatste moment afgezegd in verband met werkzaamheden in het parlement. Jammer, aangezien we op verzoek van EAPN Letland een presentatie van Inclusie hadden voorbereid. Het bezoek eindigt met een ontmoeting met leden van het bestuur en medewerkers van EAPN Letland. We nemen weer veel mee naar huis om te gebruiken in ons eigen werk. Iedere keer weer blijkt hoe belangrijk dergelijke ontmoetingen zijn om van elkaar te leren en om te zien wat mensen voor elkaar doen en om onze samenwerking te bevorderen. [Microsoft Word - 2023 Verslag van de studiereis naar Letland in het kader van het Lets Erasmusproject \(eapn.nl\)](#)

Conclusie

Een spannend en toch ook wel druk jaar, waarin we op heel wat plekken onze inbreng kunnen hebben. Het is uiteindelijk iedere keer weer verrassend te zien wat er in zo'n jaar allemaal gebeurd is en waar we mee bezig zijn geweest. 2023 is ook voor ons een vernieuwingsjaar. Op verschillende plekken nieuwe mensen afgevaardigd en een nog steviger team opgebouwd. Mooi om dit te kunnen meemaken en zien.